

HUVITAV

Lätte kooli lapsed käisid suvel rukist võtmas

Waldorfkooli Läte lapsed käisid suvel rukist lõikamas, rehepeksu- masinaga vilja peksmas ja veskis jahu jahvatamas.

AGU VEETAMM
LEHT@KEILA.EE

Umbes aasta eest külvasid Keila waldorfkooli Läte 3. klassi õpilased koos õpetaja Pille Kelloriga Rebasmäe talus maha Sangaste rukki seemne. Külvasid käsitsi ja äestasid seemne karuäkkega mulda. Rukis kasvas ilus.

Kui rukis selle suve lõpuks küpses, läksid õpilased koos oma õpetajaga seda sirbiga lõikama ja vihkudesse köitma. Õpetaja asus seejärel otsima kohta, kus rukist peksta saaks. Töökorras viljapeksumasin leiti Elva lähedalt Heino Prosti põllutöömasinate muuseumist. Töökorras vesiveski leiti aga Hellenurmest.

Kust pärines mõte käia läbi rukki kasvataste aastaring alates külvmisest möödunud aastal kuni terade jahvatamiseni selle suve lõpus, küsis Keila Leht rukkiseikluse organiseerinud õpetajalt.

Pille Keller: „Waldorfkooli Läte 3. klassis õpitakse, kuidas maailmas oma käte jõul ja südame kutsel hakkama saada - hoolitseda maa ja loomade eest, kasvatada toitu ja kudu- da riidet ning rajada peavarju kaitseks tuule ning vihma eest. Vana aja tööd aitavad lastel ennast ümbritsevaga elamus- terikkalt siduda ja lisavad kindlustunnet maailmas hakkama saada. Omakasvatatud leiva- viljast jahu tegemiseks käime sageli Vabaõhumuuseumis vilja kootidega peksmas ja käsiki-

vil jahvatamas. Et meie klassi lastel olid need tööd juba aasta eest selgeks saanud, soovisime kogeda viljatööde ajaloolist arengut - peksta küpsed vilja rehepeksumasinal ja jahvata- da vanas töökorras vesiveskis. Erinevus oli tohutu.“

Kuidas suhtusid lapsed rukkiseikluse - paljud on ju linnalapsed?

Sügisel külvatud viljaterade- dest uue viljasaagi ja värskelt jahvatatud jahuni jõudmine võttis meil aega pisut rohkem kui aasta. Selle aja jooksul tekkis lastel omakasvatatud viljaga tugev side. Kuigi paljud meie klassi õpilastest on linnalapsed, või just tänu sellele, oli avastamisrõõmu palju. Üks asi on raamatust vana aja kohta lugeda, kuid midagi muud seda ise oma kätega teha. Paljudele jäid eredamalt meelde rukkivõtu päevad, kui kogunesime augusti alguses tuttavasse Rebasmäe tallu, et küpseks saanud Sangaste rukist lõigata ja vihkudesse köita. Oli suurepä- rane klassikaaslaste üle mitme nädala näha, koos rukist lõi- gata, ujuda, teha lõkkel toitu, tähti vaadata ja telkides ma- gada. Aga ka Thermanius re- hepeksumasina täiuslikkus ja Hellenurme vesiveski turbiini avamine, mis vaikse veski äkki ellu äratas ja kõik võllid-kangid liikuma pani, olid põnevad ja võimsad elamused.

Kuidas suhtusid rukki- seiklustesse lapsevanemad

- sirpide ja karuäkete aeg on ju igavesti möödas.

Oskus oma kätega tööd teha ja tehtut mõista toob tänases- se maailma vajalikku tasakaalu. Meil on vahvad vanemad, kes laste viljakasvatamisele

1. Kündmine karuäkkega
2. Rukkihaki ehitamine
3. Vahvad viljavõtjad

FOTOD: ERAKOGU

innuga kaasa elasid. Pole ju päris tavaline, et üks 10-aas- tane laps midagi nii ürgset ja pidulikku kogeda saab. Oleme õnnega koos, et muuseumites on veel sirpe ning julgust neid kasutada.

Kuidas leidsite kohad, kus külvata, vilja peksta, teri jahvatada?

Lätte laste põllulapp asub mahetaluniku Tõnu Kriisa pool Raplamaal. Töökorras rehepeksumasinat Harjumaal enam pole, nii võtsime ühen- dust Heino Prosti Põllutööma- sinate muuseumiga Elvamaal, kes ideest kohe kinni haaras ja oma 1936. a rehepeksumasina- le Thermanius hääled sisse löi. Hellenurme Veskimuuseum on

samuti eriline paik, sest seal asub Eesti viimane töökorras vesiveski. Täname südamest Keskkonnainvesteeringute Keskust, kes meie käiku Helle- nurme veskile toetas.

Mida ebatavalist sooviksite järgmisena teha?

Ebatavalist teha pole meie peamine siht. Küll püüame õp-

pida nii, et õpitav puudutaks nii mõtlemist, tundeid kui ta- het. Praegu on Lätte 4. klassis käsil Põhjamaade mütoloogia Vanema Edda õppimine. Kir- jutasime ühest Vanema Edda laulust klassinäidendi ja alus- tasime eile esimeste proovide- ga. Sellest tuleb näidend, kus on laulu, flöödimängu ja viiki- n- gaja mütoloogiat.

HUVITAV

Suvemälestused orhidee- ja pärandkultuuri retkedest

Juba teist suve korraldas MTÜ Oma Retked huvikäike Loode-Keila rohealadele, et tutvustada pärandkultuuri ja looduskaitsealuseid käpalisi.

KADRI ALLER
RETKEJUHT

Tänavune põuane suvi kip- pus niidumaastikke kõrbenud rohuväljadeks muutma ning käpalisi oli kuivuse ja kuuma tõttu õitsemas tavapärasest kordades vähem. Sellegipoolest õnnestus edukalt läbi viia kaks retke. Päevaseid retki, mis hõlmasid kolme-neljatun- nist jalutuskäiku loopealsetel, metsamaastikul ja Niitvälja madalsoos ning kus lisaks or- hideede vaatlemisele tutvuti muuhulgas Aedevahe paemur- ru, endise Kivisauna talukoha ning Antsülsjärve ranna- valliga Surnumäel (kunagine merepiir), oli välja kuulutatud kaks. Neist esimene jäi ära hu-

Retkelised Surnumäe talu lähistel kuulamas lugu kodukäijast

Kahelehine käokeel ehk rahvakeeli ööviiul või öökun- ninganna päevaalguses

FOTOD: KADRI ALLER

viliste puudumise tõttu ning teisele tuli vaid kaks retkelist. Kohale tulnud said oma sil- maga kaeda järgmisi käpalisi: omapärase välimusega pruu- nikat pesajuurt; roosakas-lil- lade õitega hariilikku käoraam- matut, russowi sõrmkäppa ja vööthuul-sõrmkäppa ning valgeõie- listest or- hideedest kahelehist ja rohekat käokeelt.

Päevase- te retkede ebapopu- laarsusest hoolimata leidis juu- ni lõpus tervelt 14 huvilist esmakord-

selt toimunud öisele retkele, mille käigus mindi laternate valgel vaatama kahelehise käokeele ehk rahvasuus öö- viiuli või öökuninganna kasvu- kohta. Nimelt on too käpaline tuntud oma meeldiva aroomi poolest, mis võimendub hä- mariku saabudes. Niisiis said retkelised sellel justkui sõna- jalaõie otsingut meenutaval retkel oma ninaga veenduda ööviiuli hurmava lõhna tõelisus- es. Öisel metsasel maastikul laternate valgel liikuv inimrivi oli kui müstiline mäepäkapik- kude või metsahaldjate prot- sessioon. Kuiva ja tuleohtliku aja tõttu loobusime elava tule kasutamisest ning ajasime läbi LED-laternatega, mis suutsid luua piisavalt hubase õhkon- na. Kahelehise käokeele kas- vukoha poole liikudes tegime teel mitmeid peatusi, mida

sisustasime eesti rahvapäri- musest põlvnevatel jutustuste rääkimisega. Retkelised said kuulda lugusid kodukäijatest ja luupainajatest, kuuvalgel vihtlevatest Murueide tü- tardest ja mäe sisse neetud linnast, ussikuningast ja ek- sitajatest, virvatulukestest ja paljust-paljust muust. Ühtlasi said osalised ise järele proo- vida pööda lõpetava vihma- loitsu tegemist ja kollektiivset kivisümfooniat.

Retkejuht tänab kõiki osa- lejaid, kes ei peljanud hämaras öös võõra inimesega pimedal ja tundmatul maastikul ringi liikuda. Orhidee- ja pärand- kultuuriretkedega loodame jätkata tuleval suvel ning ood- datud on nii korduvkülastajad kui uued huvilised. Info Face- bookis: Ringkäigud Keilas.